

На основу чл. 48. и чл. 108. став 3. Статута града Зрењанина ("Службени лист града Зрењанина", број 21/08), Градско веће града Зрењанина на седници одржаној дана _____ 2011. године, разматрало је еколошки пројекат у Зрењанину Друштва за мир, развој и екологију "Корак за чисту планету" и донела следећи

З А К Љ У Ч А К

1. ПРИХВАТА СЕ еколошки пројекат у Зрењанину Друштва за мир, развој и екологију "Корак за чисту планету" који се спроводи у сарадњи са Покрајинским фондом за избеглице, а који је усмерен на помоћ и едукацију у регистрању задруга које би се бавиле пословима сакупљања секундарних сировина и другим активностима у вези са рециклажом.

2. ЗАКЉУЧАК ДОСТАВИТИ:

- Одељењу за послове заштите и унапређивања животне средине,
- Служби Скупштине, Градоначелника и Градског већа и
- Архиви.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ГРАД ЗРЕЊАНИН
ГРАДСКО ВЕЋЕ

Број:

Дана:

З р е њ а н и н

ПРЕДСЕДНИК
ГРАДСКОГ ВЕЋА
Др Милета Михајлов

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Одељење за послове заштите и унапређивања животне средине је разматрало еколошки пројекат Друштва за мир, развој и екологију "Корак за чисту планету" који ће се спровести у сарадњи са покрајинским фондом за избеглице.

Пројектне активности су усмерене на помоћ и едукацију у регистровање задруга које би се бавиле пословима сакупљања секундарних сировина и другим активностима у вези са рециклажом, као перспективном граном.

Сагледавши позитивна искуства Општине Озаци и Општине Кикинде, где су током 2009. и 2010. године спроведени овакви пројекти, Одељење за послове заштите и унапређивања животне средине сматра да пројекат "Корак за чисту планету" треба прихватити.

ОБРАДИЛА
Јелена Фатовић

НАЧЕЛНИК ОДЕЉЕЊА
ЗА ПОСЛОВЕ ЗАШТИТЕ И
УНАПРЕЂИВАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
Мр Дејан Јованов

SOCIETY FOR PEACE, DEVELOPMENT AND ECOLOGY
ДРУШТВО ЗА МИР, РАЗВОЈ И ЕКОЛОГИЈУ

Србија, Београд, Радних акција број 85, телефон-факс +381 11 573 266

ПИБ Матични број Текући рачуни:

www.dmre-srbija.org

e-mail: info@dmre-srbija.org

e-mail: decimovic@gmail.com

„КОРАК ЗА ЧИСТУ ПЛАНЕТУ“ ЕКОЛОШКИ ПРОЈЕКАТ У ЗРЕЊАНИНУ

1. УВОД

У сарадњи са Покрајинским Фондом за избеглице, Друштво за мир развој и екологију (у даљем тексту: ДМРЕ) је током 2009. и 2010. године спроводило пројекат „Корак за чисту планету“ у Општинама Оџаци и Кикинда.

Пројектне активности су биле усмерене на помоћ и едукацију у регистровање задруга које би се бавило пословима сакупљања секундарних сировина и другим активностима у вези са рециклажом, као перспективном граном. Током спровођења пројекта, ДМРЕ је иницирао и помогао оснивачима у регистрацији две Задруге, које сада запошљавају 14 избеглица из РХ и БИХ. Циљна група у обухваћена Пројектом су биле избеглице. Основни циљ пројекта био је интеграција избеглица, кроз помоћ у решавању питања запошљавања.

За избеглице и интерно расељена лица, један од највећих проблема са којим се суочавају је запослење. Недовољно развијена привреда у Србији, додатно погођена светском економском кризом, представља непремостиву тешкоћу за многе угрожене категорије, а посебно избеглице и ИРЛ, али и домаће социјално угрожено становништво.

1.1 Рециклажа

Развојем индустрије и порастом стандарда, човек постаје све већи произвођач отпада, а са порастом свести и развојем науке, човек све више користи отпад као сировину за индустрију, и на тај начин мање загађује животну средину, долази до јефтиније индустријске сировине и њеном прерадом троши мање енергије. Са порастом броја становника, а самим тим и повећаним стварањем отпада, човек има све више проблема због загађења животне средине и опстанка у разореној природној равнотежи и благодетима које планета Земља пружа својим природним системима.

Један од начина поновног искоришћења отпада укључује сакупљање различитих отпадних материјала који се потенцијално могу поновно искористити. Главна добит поновног искоришћења и рециклирања је очување ресурса. Друга предност рециклирања је смањење ефеката насталих услед искоришћења и трансформације сировина (утицаји на животну средину, потрошња енергије и природних извора).

Рециклажа секундарних сировина представља приоритет, јер се рециклажом смањује количина отпада и штеде природне сировине, које су најчешће необновљиве или се обнављају у дугом периоду, па би њихова прекомерна експлоатација довела до потпуног нестанка многих сировина, при чему би дошло до нарушавања равнотеже стања екосистема.

Систем рециклирања је различито заступљен у земљама Европе и света. У Немачкој се, данас, рециклира између 30% и 40%, у Јапану између 80% и 90%, док се у Србији рециклира између 6% и 8% отпада. Сваке године на светском тржишту рециклира се и тргује са више од 600 милиона тона отпадног папира, пластике, обојених и црних метала, текстила, гума, стакла и електронског отпада, а сектор рециклаже, остварује промет од 160 милијарди долара годишње и запошљава више од 1,5 милиона људи у целом свету.

2. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ

2.1 Циљеви

- стварање еколошки чисте средине,
- развој еколошке свести,
- запошљавање ИРЛ и избеглица,
- економски раст и развој.

2.2. Циљна група

Циљна група су избеглице и лица која су, у међувремену, добила држављанство Републике Србије, без запослења, а налазе се на евиденцији Националне службе за запошљавање

2.3. Место спровођења пројекта

Пројекат се спроводи на читавој **територији града Зрењанина**, а као и код наших еколошких пројеката у **Кикинди и Оџацима** отворена је могућност ширења на околне општине или веће месне заједнице и добијања **регионалне димензије**, али само ако за то постоји оправдани економски и еколошки интереси и изражена жеља и задруга и локалне самоуправе у тим срединама за сарадњом.

2.4. Задаци

Током спровођења пројекта, потребно је обавити следеће задатке:

- формирање и регистровање правног субјекта,
- запошљавање лица,
- медијска кампања,
- постављање контејнера за пет амбалажу у насељеним местима и дељење кеса за сакупљање пет амбалаже,
- сакупљање, селектовање, пресовање, балирање и испоручивање пет амбалаже организацијама које се баве рециклирањем,
- развој еколошке свести кроз снажну информативну, едукативну и пропагандну кампању, а посебно у свим школама у граду - свим насељеним местима,
- праћење рада свих задруга основаних током периода спровођења пројекта и едукација задругара.
- стална едукација и информисање становништва у свим срединама где се реализује пројекат о значају заштите животне средине, првенствено најмлађих, од предшколских установа, до ученика основних и средњих школа и студената.

2.5. Трајање пројекта

Иницијални период спровођења пројекта ће бити 12 месеци.

3. О ЗРЕЊАНИНУ

Зрењанин је седиште Средњебанатског округа, највећи град у Банату и трећи по величини у Војводини, после Новог Сада и Суботице. Према попису из 2002. године у самом граду било је **79.773** становника (према попису из 1991. било је 81.316 становника). На територији Града Зрењанина налазе се 23 сеоска насеља. Међу њима специфична су насеља Златица и Мужља. Златица је засебна месна заједница, али фигурише као део села Лазарево, док је насељено место Мужља, као приградско насеље, саставни део Града Зрењанина. У сеоским месним заједницама укупно живи нешто више од **52000** становника. Највеће село је Меленци (6563 становника), а најмање је Лукино Село (595).

Зрењанин је значајан индустријски центар Баната и Војводине. Најстарији индустријски објекат је пивара, основана 1745. године. У Зрењанину постоји развијена индустрија текстила, тепиха, намештаја, дувана, грађевинско-индустријски комбинат, бродоградилиште на Бегеју, и пољопривредно-прехрамбена индустрија. На Бегејском каналу развијен је риболов.

У Зрењанину постоји и хемијска индустрија и термоелектрана-топлана.

Зрењанин је образовни центар с традицијом дугом 150 година, укључујући, сада 10 основних и 8 средњих школа у самом граду и 22 основне школе у насељеним местима. У предшколским установама борави преко 3 хиљаде деце, основне школе похађа преко 11 хиљада ученика, средње школе преко 6500 ученика, а више школе и факултете око 2 хиљаде студената.

Насељена места на територији Града Зрењанина	Број становника (2002. године)
Арадац	3443
Банатски Деспотовац	1614
Бело Блато	1473
Ботош	2144

Чента	3102
Ечка	4509
Елемир	4663
Фаркаждин	1386
Јанков Мост	634
Клек	2957
Книћанин	2026
Лазарево	3300
Лукићево	2080
Лукино Село	595
Меленци	6563
Михајлово	1004
Мужља	Део града
Орловат	1788
Перлез	3810
Стајићево	1992
Тараш	1125
Томашевац	1756
Златица	Део Лазарева

3.1. Избеглице и интерно расељени у Зрењанину

Према подацима Повереништва за избеглице, на територији града је у периоду од маја 1992. до данас регистровано **14.976** избеглих и прогнаних лица са подручја Хрватске и Босне и Херцеговине и **973** интерно расељених лица са Косова и Метохије.

Од 1995. до 2003. године, у Зрењанину је постојао један колективни центар за избеглице у коме су, углавном, биле смештене избеглице из Хрватске. Од 1992. године постоји и један нерегистровани, односно, непризнати колективни центар за избеглице, у коме живе бивше избеглице из Босне и Херцеговине и Хрватске, које су већином, у међувремену, стекле држављанство Републике Србије.

На дан 10. октобра 2009. године у Повереништву је регистровано **485** избеглих лица и **973** ИРЛ са Косова и Метохије. Овај податак јасно говори да је дошло до знатног смањења броја међу избегличком популацијом. Највећи разлог томе је што је велики део избеглица прихваћен у држављанство Републике Србије, те се интегрисао у локалну средину, а мањи део се вратио у земље порекла или се иселио у треће земље.

3.2. Подаци о секундарним сировинама у Зрењанину

У Републици Србији недостаје систем управљања амбалажним отпадом, чија количина се стално повећава због раста удела неповратне амбалаже, посебно ПЕТ амбалаже и лименки. Највећи део сакупља се заједно са комуналним отпадом и одлаже на депоније. У појединим градовима организује се примарна селекција амбалажног отпада у домаћинствима што законодавац омогућава.

На основу **Закона о управљању отпадом** сви региони и локалне самоуправе доносе регионалне и локалне планове управљања отпадом. Потребно је формирати и промовисати ширење центара за одвојено сакупљање рециклабилног отпада (папир, лименке, стакло, пластика, електрични апарати, кабасти отпад итд.) где ће грађани сами доносити отпад. **Локалне самоуправе треба да се фокусирају на организовање примарне селекције, кроз организовано сакупљање рециклабилног отпада већ у самим домаћинствима.** Примарна селекција отпада ће се постепено уводити, а Стратегија за управљање отпадом, истиче да је потребна стална кампања и едукација грађана о потреби и значају примарне селекције. На овај начин се добијају квалитетне секундарне сировине које лако налазе место на тржишту.

Први корак који треба направити, одмах након доношења локалног плана управљања отпадом, јесте одлука да домаћинства и други произвођачи комуналног отпада **селекују комунални отпад ради рециклаже**, што је прописано чланом. 43. Закона о управљању отпадом. Та обавеза мора да буде уграђена у локални план управљања отпадом.

Према проценама Техничког факултета из Новог Сада, у Зрењанину се годишње произведе 54.637 тона комуналног отпада, од чега 3,73 % отпада на пластични амбалажни отпад. Дакле, у Зрењанину се годишње произведе и заврши на комуналном отпаду **1.864 тоне ПЕТ амбалаже**, односно око **150 тона месечно!**

4. SWOT АНАЛИЗА

Предности: смањење броја незапослених; стварање услова за успешну самоодрживост ново регистрованог правног субјекта, заинтересованост локалне самоуправе, побољшање социјалне карте становништва.

Слабости: недовољно искуство у пројектима овог типа, спорост и неефикасност државне управе,

Могућности: смањење сиромаштва, запошљавање, већи приходи, подстицај у раду система локалне самоуправе и смањење социјалних тензија.

Претње: Незаинтересованост грађана за мењање старих навика и праксе, опструкција рада институција локалне самоуправе, неповерење у институције због протека времена.

5. ПРОЈЕКТНЕ АКТИВНОСТИ

Пројектом је предвиђена дугорочна корист, која се односи на запошљавање избеглица и лица која су, у међувремену, добила држављанство Републике Србије, заштиту животне средине, развој еколошке свести код свих грађана, а посебно код младих, очување природних ресурса, продужење живота земљишта, стимулацију економских активности и запошљавање, смањење трошкова одржавања и уређење депоније.

Пројектом је предвиђено да у свим насељеним местима у граду почне кампања сакупљања секундарних сировина-ПЕТ амбалаже. За потребе обављања ових активности, регистроваће се правни субјекат, у који ће да буду укључене избеглице и лица која су у међувремену добила држављанство Републике Србије, која ће прикупљати, сортирати, балирати и пресовати ПЕТ амбалажу. По прописаној законској процедури, биће формирана Еколошка задруга „Зрењанинка“ са седиштем у Зрењанину на адреси Пословног инкубатора Зрењанин, Краља Александра I Карађорђевића 2/IX..

Биће ангажовано **10 лица** и након 12 месеци рада, имајући у виду да је град Зрењанин довољно велико место које може задругарима да омогући прикупљање довољне количине ПЕТ амбалаже, и уз помоћ донатора, очекује се њихово финансијско осамостаљивање. Дугорочно би се могло очекивати и повећање броја ангажованих запослених лица, што би требало да буде показатељ самоодрживости пројекта. За 12 месеци трајања пројекта требало би да буде сакупљено преко 100 тона ПЕТ амбалаже (Процена је направљена на бази резултата који су остваривани у општинама Оџаци и Кикинда).

Сакупљање секундарних сировина обављало би се, првенствено, поделом пластичних кеса по домаћинствима. Сакупљање би се обављало једном недељно, одређеним данима у зависности од локације месне заједнице. У сваком насељеном месту возилима би испред кућа, одређеног дана, биле сакупљане секундарне сировине и одвожене на једно сабирно место, а потом камионима ЈКП „Чистоћа и зеленило“ одвожено на **депонију** где би се амбалажа, по боји, разврставала, пресовала и балирала.

БРОЈ КОРИСНИКА УСЛУГА - ИНДИВИДУАЛНА ИЗГРАДЊА

НАСЕЉЕНО МЕСТО	БРОЈ КОРИСНИКА
Зрењанин	18.248
Арадац	1.043
Банатски Деспотовац	474
Бело Блато	508
Ботош	541
Ечка	1.087
Клек	733
Лукино Село	173
Лукићево	611
Меленци	2.039
Орловат	533
Перлез	1.080
Стајићево	530
Тараш	317
Томашевац	567
Златица	159
Чента	849
Елемир	1.495

Лазарево	725
УКУПНО:	31.712

За балирање пластичног отпада-пет амбалаже потребно је купити универзалну хидрауличну пресу, 25-тонску хоризонталну пресу / балирку, која омогућава да се, куповином одговарајућих контејнера, селективно прикупља и балира и папир и картонска амбалажа. Поред тога, неопходно је набавити 3 практична лака „Пјађо“ возила, на три точка, од тога 1 возило за сам Зрењанин и 2 возила за села, јер се ради о великој општини са селима која су доста удаљена од Зрењанина. Такође, за пресовање треба обезбедити, купити радне комбинеzone за задругаре.

Сакупљање секундарних сировина обављаће се у свим зрењанинским улицама у којима се налазе индивидуални стамбени објекти, као и у свим насељеним местима општине Зрењанин. Табела нам показује да се ради о **31.712 домаћинстава**.

За почетак, на пројекту би се ангажовало укупно **10 запослених**, од тога **по два у сваком од возила, два на преси, администратор и директор**.

Будући да Зрењанин има негативна искуства са уништавањем мрежастих контејнера, секундарне сировине ће највећим делом бити сакупљане директно од домаћинстава, која ће пет амбалажу одлагати у пластичне вреће, а свега **50 мрежастих контејнера** ће бити распоређено у селима.

Средства за набавку контејнера, хидрауличне пресе обезбедиће се од донатора, а град ће обезбедити простор за рад правног субјекта, као и уређење места за одлагање, пресовање и балирање отпада.

За успех ове комплексне акције од изузетног значаја је снажна и садржајна медијска кампања. Она ће се састојати у штампању брошура у којима ће на популаран начин бити приказана штета коју изазива загађивање животне средине и активности за промену лоших навика и старе праксе. Брошура ће се дистрибуисати свим домаћинствима, а посебно најмлађим суграђанима који ће, уз помоћ наставника биологије и хемије, проучити садржаје публиковане у брошури и прихватити екологију као начин живљења.

У сарадњи са школама, биће организован низ предавања и конкретних акција из области екологије.

Сваког месеца, у сарадњи са Министарством за животну средину и просторно планирање, одржаваће се предавања и гостовања на електронским и писаним медијима еминентних познавалаца и бораца за здраву околину са одговарајућих факултета и других научних установа.

Осим Зрењанина, током спровођења пројекта, пратиће се рад свих задруга основаних током периода спровођења пројекта и, истовремено, организовати едукација задругара и становништва ради даљег унапређења пословних активности и подизања еколошке свести.

6. ЕВАЛУАЦИЈА

6.1. Извршиоци

“Тим за евалуацију” од три члана (један члан донатор, један члан из локалне самоуправе; један члан из ДМРЕ)

6.2. Методе

- обилазак пунктова где се налазе контејнери и појединих домаћинстава ради добијања повратних информација о активностима (избор узорка од стране Тима за евалуацију).
- обилазак свих основних и средњих школа .
- попуњавање упитника (обрасци ће бити припремљени од стране Тима)
- интервјуи са корисницима; партнерима пројекта.

6.3. Време

Тромесечни, полугодишњи и годишњи.

6.4. Извештај

- месечни
- полугодишњи
- годишњи

7. БУДУЋЕ ФИНАНСИРАЊЕ

На основу досадашњих искустава, а с обзиром на величину Зрењанина, реално је очекивати да пројекат буде успешан и самоодржив. Локална самоуправа, односно ЈКП „Чистоћа и зеленило“ се обавезује да ће, по истеку донаторског периода, **да прихвати све**, до тада, запослене задругаре, заједно **са њиховим основним средствима**, на којима су, до тада, радили. О организационом модалитету њиховог укључивања пронаћи ће се најоптималније решење.

Локална самоуправа, у сопственом интересу, ће са задругом планирати даље акције и развој. Према проценама стручњака, тржиште секундарних сировина је прилично стабилizовано, тако да ће правни субјекат, дугорочно моћи да егзистира из сопствених прихода, али и да се уз помоћ локалне самоуправе даље развија и проширује делатност.

8. БУЏЕТ

За реализацију пројекта потребна су следећа новчана средства:

I		
Редни број	Позиција	Цена
1.	50 контејнера (куповина и транспорт)	5.000
2.	Хидраулична преса (25. тонска)	9.000
3.	"Пјађо возила" (набавка и регистрација) 3 комада	15.900
4.	500.000 пластичних врећа за домаћинства	5.000
5.	Радна одела	300
6.	Штампање едукативног материјала	1.000
7..	Набавка канцеларијског материјала	500
8.	Трошкови телефона, факсова, интернета и сл.	500
9.	Остали трошкови (таксе за регистрацију, израда печата и сл.)	300
Укупно I		37.500

Напомена:

1. До цифре од 500 хиљада пластичних врећа се дошло следећим прорачуном: За почетак, вреће ће добити 2/3 домаћинства (нешто преко 20 хиљада), 4 пута месечно, током 6 месеци. Касније ће задруга самостално набављати вреће.

2. Носивост "Пјађо" возила је око 700 кг.

Током спровођења пројекта, очекује се оснаживање задруге и већи капацитет прикупљене амбалаже, те на тај начин и зараде, што би омогућило задрузи да самостално набави додатни број возила путем кредита или лизинга.

Набавка ових возила, путем лизинга или кредита, биће саветована и задрузи у Кикинди.

II

Позиција	Бруто месечни износ у еврима	Број запослених	Период (у месецима)	Цена
Накнада зараде задругарима	150	10	12	18.000
Укупно II			18.000	

III

Редни број	Позиција	Бруто месечни износ у еврима	Период (у месецима)	Цена
1	Плата координатора пројекта	850	12	10.200
2	Плата стручног саветника	850	12	10.200
3	Асистент	300	12	3.600
Укупно III			24.000	

УКУПНО I + II + III		79.500		
----------------------------	--	---------------	--	--

„Пјађо“ возила су малолитражна, а за свако возило би требало обезбедити 100 литара горива месечно због велике километраже коју ће месечно прелазити.

